

Sytuacja gospodarcza Ukrainy w I półroczu i prognozy

Sytuację gospodarczą Ukrainy w I półroczu 2007 roku określają cztery najbardziej charakteryzujące zjawiska. Są to:

- *wysoka dynamika wzrostu gospodarczego*
- *wysoki wzrost popytu wewnętrznego, będący podstawowym czynnikiem dynamiki ogólnogospodarczego rozwoju*
- *rosnący deficyt bilansu obrotów towarowych*
- *umiarkowany wzrost inflacji przy wysokim wzroście dochodów i płac.*

W II kwartale br. w stosunku do I kwartału br. nie nastąpiły istotne zmiany w dynamice PKB i produkcji przemysłowej, natomiast nastąpiło pewne przyspieszenie dynamiki eksportu (przy równie wysokiej dynamice importu) i dalsze pogłębienie deficytu bilansu handlowego. Zjawiskiem charakterystycznym dla sytuacji gospodarczej w I półroczu jest brak programu gospodarczego rządu na lata 2007-2009 (lukę tę wypełniają jedynie założenia budżetu na 2007 rok), brak postępu w restrukturyzacji branż przemysłu maszynowego i obronnego, zastój w przebudowie rolnictwa, w tym w zakresie gospodarowania ziemią (moratorium na sprzedaż-kupno ziem i obowiązuje do 1 stycznia 2008 r.), brak polityki proeksportowej w skali całej gospodarki.

Powyższe zjawiska i oceny ilustrują dane Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy za okres 5 miesięcy br. (styczeń-maj), które przedstawiają się następująco:

- *produkt krajowy brutto wzrósł o 7,9%, o czym zadecydował wzrost globalnej wartości dodanej w handlu o 15,5%, przemyśle przetwórczym o 13,8% i w budownictwie o 11,5%;*
- *globalna produkcja przemysłowa wzrosła o 12,1%, przy czym w przemyśle maszynowym o 22,9%, w produkcji wyrobów niemetalowych o 26,1%, w hutnictwie i produkcji wyrobów metalowych o 15,8%, w produkcji artykułów spożywczych o 13,3%, w przemyśle chemicznym i petrochemicznym o 7,1%, w przemyśle celulozowo-papierniczym o 8,3%, w przemyśle wydobywczym o 4,4%. Stagnację odnotowano w przemyśle lekkim (wzrost jedynie o 0,5%), a spadek w produkcji i dystrybucji energii elektrycznej o 0,6%;*
- *globalna produkcja rolna zwiększyła się po raz pierwszy od 2 lat - o 2,4%, ale w gospodarstwach indywidualnych tylko o 0,1%. Trudno byłoby więc mówić o przełomie w tym sektorze. Trwa zastój, a nawet regres w niektórych rodzajach produkcji roślinnej, a zwłaszcza zwierzęcej. W granicach 6,7-6,9% zmniejszyły się w tym roku zasiewy zbóż jarych, a aż o 21% zmalała powierzchnia upraw buraków cukrowych. Według stanu na 1 czerwca br. stan pogłowia bydła jest niższy o 6,8% niż w roku ubiegłym i wynosi 6,8 mln sztuk. Stado drobiu ukształtowało się na poziomie ubiegłorocznym (178,1 mln sztuk), a pogłowie trzody chlewnej wzrosło o 10,4% do 8,4 mln sztuk.;*
- *produkcja budownictwa zwiększyła się o 13,4%. Jest to jeden z nielicznych sektorów gospodarki, gdzie od kilku już lat utrzymuje się tak wysoka dynamika, a dotyczy ona głównie budownictwa mieszkaniowego, biur i urzędów, kompleksów handlowych, hoteli, obiektów kulturalno-rozrywkowych i innych. Największy zakres budownictwa realizowany jest w Kijowie (31,2% ogólnej wartości prac budowlanych), w Sewastopolu i w obwodach: kirowogradzkim, sumskim, lwowskim, donieckim i chmielnickim;*

- obroty towarowe z zagranicą wzrosły (w okresie styczeń-kwiecień br.) o ponad 35%, przy czym eksport ukraiński o 35,3% (wartość 14,8 mld USD), a import o 35,9% (wartość 17,8 USD). Ujemne dla Ukrainy saldo wynosi więc już 3 mld USD (przy około 6,7 mld USD w całym roku 2006). W strukturze geograficznej eksportu - udział krajów WNP wynosi 35,8%, w tym Rosji 25%, a w imporcie odpowiednio 46,5% i 29%. Udział krajów UE w eksporcie wynosi 30,3%, a w imporcie 34,4%. W omawianym okresie nastąpiło zwiększenie udziału krajów WNP w eksporcie ukraińskim i zmniejszenie w imporcie.

Sytuacja w zakresie budżetu skonsolidowanego i budżetu państwa jest korzystna, wykazując w obu przypadkach nadwyżkę dochodów nad wydatkami. W okresie styczeń-kwiecień br. budżet skonsolidowany kształtował się następująco:

- dochody: 60,5 mld UAH (33,5 % PKB, 30,7% dochodów rocznych);
- wydatki: 54,3 mld UAH (30,1% PKB, 25,4% dochodów rocznych);
- nadwyżka: 6,2mld UAH (3,4% PKB).

Budżet państwa charakteryzowały następujące dane:

- dochody: 45,7 mld UAH (25,3% PKB, 29,8% dochodów rocznych);
- wydatki: 42,5 mld UAH (23,6% PKB, 24,8 % dochodów rocznych);
- nadwyżka: 3,2 mld UAH (1,7% PKB).

Na globalną wartość dochodów składają się wypłaty z tytułu podatków (68,8%) i podatków od zysku przedsiębiorstw (20%). Z budżetu finansowane są wydatki na cele socjalno-kulturalne (35,5%), na działalność gospodarczą (14,1%), utrzymanie porządku publicznego, bezpieczeństwo i działalność sądów (10,5%), działalność ogólnopaństwową (9,5%) w tym na obsługę zadłużenia (2,1%).

- obroty handlu hurtowego wzrosły o 11,1%, a detalicznego o 26,4%;
- ceny artykułów konsumpcyjnych wzrosły o 1,6% w okresie styczeń-maj br. (w ub.roku o 2,8%);
- dochody nominalne ludności w okresie styczeń-kwiecień br. wzrosły o 25,5%, a wydatki ludności o 28,1%;
- średniomiesięczna płaca robocza wzrosła o 25,9% i stanowiła 1176 UAH (około 235 USD). Płaca realna wzrosła o 11,9%. Dla porównania minimum życiowe wynosiło 561 UAH (ok. 112 USD), a minimalna płaca robocza 420 UAH (ok.84 USD).

Według statystyk ukraińskich na dzień 1 maja 2007 r. Ukraina liczyła 46,5 mln mieszkańców. Według tych danych liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 1 czerwca br. wynosiła 690,3 tys. osób (około 45,6% bezrobotnych w wieku zdolności do pracy). Poziom zarejestrowanego bezrobocia w skali kraju ukształtował się w granicach 2,4% w stosunku do liczby ludności w wieku zdolności do pracy i był niższy o 0,5 punktu procentowego niż 1 czerwca 2006 roku. Według danych MOP stopa bezrobocia na Ukrainie wynosi 7,5%.

Uogólnienia, wnioski, prognozy

Stan gospodarki ukraińskiej w skali I półrocza br. można ocenić z umiarkowanym optymizmem, na co wpływa ogólna dynamika wzrostu. Należy jednak zwrócić uwagę na te czynniki, które kształtować będą sytuację w II półroczu br.

1. Przewidywać należy, że o ile w III kwartale, kiedy trwać będzie kampania wyborcza, a więc do 30 września br., obecny rząd będzie dokładać starań, aby utrzymać pozytywne tendencje w gospodarce, nawet kosztem autorytarnych decyzji rządu, np. w zakresie polityki cenowej,

ograniczeń w imporcie, polityki celnej bądź licencjonowania, odsuwania na dalszy plan niezbędnych podwyżek cen usług komunalnych czy zapewniania podwyżek płac. Ale w zależności od wyników wyborów, IV kwartał może i będzie różnić się od III kwartału, w tym pogorszeniem wyników w przypadku przegranej obecnej koalicji rządowej.

2. Nie przesądzając i nie prognozując wyników wyborów, bo tego w tej chwili nie da się racjonalnie określić negatywnie na sytuację gospodarczą i jej reformowanie wpływać będą znane już obecnie takie czynniki, jak brak uchwały w sprawie Kodeksu Podatkowego Ukrainy, która miałaby wejść w życie 1 stycznia 2008 roku, opóźnienie w nabyciu członkostwa Ukrainy w WTO, spowolnienie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych na skutek trwającego kryzysu politycznego, zahamowanie procesu prywatyzacji, przewidywana podwyżka cen nośników energii (gaz ziemny przede wszystkim), brak regulacji dotyczącej sprzedaży i kupna ziemi (opóźnienie przygotowań do zniesienia obowiązującego moratorium).

3. Podstawowym czynnikiem wzrostu PKB w II półroczu, ale i w dalszej perspektywie będzie popyt wewnętrzny czyli rosnąca siła nabywcza ludności. W mniejszym stopniu, ale przy tendencji wzrostu popyt inwestycyjny. Zwiększać się będzie, choć w tempie umiarkowanym, rola eksportu, a to ze względu na zarysowującą się barierę podażową w zakresie tradycyjnych dostaw surowców i półfabrykatów.

4. Relatywnie niski poziom inflacji w okresie I półrocza nie przesłania przewidywanego i realnego jej wzrostu w II półroczu, a zwłaszcza w II kwartale br. Zdając sobie sprawę z nieuchronnego wzrostu masy pieniężnej w obiegu, ze wzrostu cen artykułów spożywczych, ale i przemysłowych, z przewidywań odnośnie wzrostu cen na artykuły mleczno-kaszowe (niższy urodzaj, wiosenne przymrozki, susza) i artykuły pochodzenia zwierzęcego (mięso wołowe, wyroby mięsne) rząd już w II kwartale podejmował działania ograniczające wzrost cen i praktyka ta będzie kontynuowana nadal. Inflacja na koniec 2007 roku może osiągnąć poziom w granicach lub powyżej 10%.

5. Analitycy ukraińscy i zagraniczni przewidują, że pogłębi się w 2007 roku deficyt bilansu obrotów towarowych z zagranicą. Skokowy przyrost eksportu w okresie 5 miesięcy br. nie będzie miał cech trwałości, a przy wysokim tempie wzrostu importu, deficyt może osiągnąć 7-9 mld USD. Samo zwiększenie ceny importu gazu (np. od 1 października br.) do 150-170 USD za 1000 m³ może istotnie wpływać na poziom deficytu, a jednocześnie na obniżenie konkurencyjności cenowej wyrobów eksportowych. Liczyć się trzeba ze sztucznym podtrzymywaniem kursu walutowego na poziomie 1 USD = 5,05 UAH, a nawet na poziomie 4,9 UAH za 1 USD w okresie przedwyborczym, co awizują analitycy NBU.

6. Nie ma podstaw do przewidywań, że w II półroczu br. nastąpi postęp w reformowaniu gospodarki ukraińskiej. Zawieszenie działalności Rady Najwyższej ogranicza możliwość podejmowania uchwał dotyczących Kodeksu Podatkowego, co sprawi, że projekt budżetu na 2008 rok opracowywany będzie na bazie dotychczasowego ustawodawstwa podatkowego, a to jest już zapowiedzią korekt w budżecie na 2008 rok. Nie jest rozwiązany problem specjalnych stref ekonomicznych (SSE) i terytoriów priorytetowego rozwoju (TPR). Będzie więc działać bariera zdolności legislacyjnej parlamentu.

7. W istniejącej sytuacji formułowane są różne prognozy odnośnie wyników gospodarczych roku 2007, nie mówiąc o latach 2008-2009. Według prognoz Gabinetu Ministrów Ukrainy bazujących na założeniach budżetu na 2007 rok, PKB wzrośnie o 6,5%, a inflacja wyniesie

7,5%. Analogiczne są prognozy Ministerstwa Ekonomiki Ukrainy. Z prognoz (z połowy czerwca br.) Sekretariatu Prezydenta W.Juszczenzi wynika, że w okresie do 2010 roku średnioroczne tempo wzrostu PKB kształtować się będzie w granicach 7-8%, a w okresie najbliższych 3-4 lat tempo wzrostu produkcji przemysłowej będzie się wahać w granicach 8-10% rocznie.

Mikołaj Oniszczyk

Radca

Ambasada RP w Kijowie